

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXIX, broj 41

10. listopada 2019.

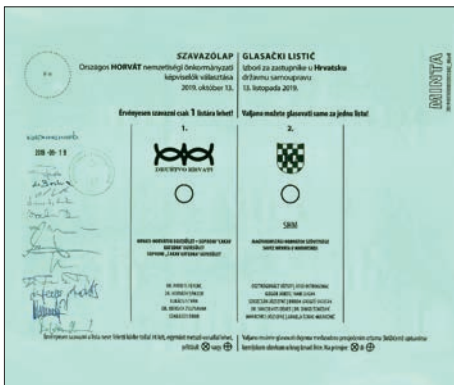
cijena 200 Ft

Počínje obnova Kulturnog centra bačkih Hrvata

FOTO: STIPAN BALATINAC

6. stranica

Izbori – intervjui

3. – 5. stranica

20. rodjendan

8. – 9. stranica

Žene u obitelji Zrinskih

14. stranica

Komentar

Uzbuđenje raste

Samo nas nekoliko dana odvaja od narodnosnih mjesnih izbora, pa se u našim hrvatskim zajednicama osjeća neko uzbuđenje, znatizelja koliko će hrvatskih birača izaći na birališta, kako će većina glasovati, čija će lista dobiti veći postotak, koji će kandidati biti izabrani za mjesne hrvatske samouprave. Broj upisanih u hrvatski birački popis već znamo i usporedimo li podatak s onim prije pet godina, vidljiv je neki pomak, naime broj popisanih na hrvatski birački popis povećao se na 11 619, to je s 1020 birača više negoli 2014. godine (10 599). Čini se da su ovaj put narodnosne zajednice uspjele bolje mobilizirati pripadnike zajednice, posebice one u najaktivnijim regijama, iz kojih je redova postavljeno najviše kandidata na pojedinim državnim listama, odnosno županijskim listama. Pozitivno je to nadmetanje i upravo mogućnost biranja između dvije državne, odnosno županijske liste stvara uzbuđenje među biračima, daje pravi smisao izborima jer na taj način odista oni mogu odlučiti, izabrati listu za koju smatraju da će najbolje zastupati njihove interese u budućnosti. Mislim da je to nešto slično kao izbori za vijećnike mjesnih i županijskih, glavnogradskih skupština, samo se radi o narodnosnima, upravo zbog toga bih očekivala neku veću kampanju, da birači upoznaju planove, programe određene liste, da upoznaju zamisli vodećih osoba, kojim bi smjerom ubuduće željeli voditi svoju zajednicu, zbog čega je vrijedno glasovati na jednu ili na drugu listu, međutim to se javno ne vidi. Čini se da je bilo premalo četvrt stoljeća da to sve naučimo (25. godina samoupravljanja). Naravno, sve što je novo treba učiti, to su novi zakoni, nova pravila, ali nam daju i mogućnosti, a i odgovornost. Nakon izbornih uzbuđenja, opet će nam se pružiti prilika da do sljedećih izbora (pet godina) sve to jako dobro naučimo.

beta

Glasnikov tjedan

Slijede izbori. Biramo svoje hrvatske predstavnike. Bar mi koji smo se upisali u hrvatski birački popis. Ako pristupimo izborima 13. listopada. Biramo ih na mandat od pet godina. Nije to malo. Mnogo je.

Mnogo za jednu narodnosnu zajednicu koja iz dana u dan gubi temeljno obilježje svoje nacionalne samobitnosti, materinski jezik i demografski kopni. Pokazuje to i najnovija povelja uručena na priredbi, u rukama prvaša štivo ne na materinskom jeziku. Kandidata ima napretek, njih 554, i u krivu je onaj koji kaže da Hrvati u Mađarskoj nemaju dvije garniture. Imaju i mogu birati u naseljima između više kandidata. Naravno, u naseljima gdje ih još ima u znatnom broju, u drugima tek toliko ih je koliko treba da ih bude i mnogi ne znaju ni riječ hrvatskoga jezika. Ima i takvih naselja gdje u biračkom popisu ima deset birača i oni će birati tročlano zastupničko tijelo. Tek je pet hrvatskih civilnih udruga postavilo kandidate, od toga samo dvije (jedna u koaliciji) na državnoj razini, a tek tri na područnim razinama. Kandidate i liste. Poznata su nam imena. Slijede birači. Hoće li oni biti tek upisana statistika ili će i izaći na glasovanje odnosno biranje. Hoće li im biti lakše ili teže nego prije pet godina? Dobro poznaju programe kandidata i

udruga postavljča lista?! Ovoga puta nema potrebe ići u drugu izbornu jedinicu, sve se odvija na istome mjestu, i opći i narodnosni izbori. I imamo zelene listiće i zelenu omotnicu koju trebamo zalijepiti. Narodnosni se listići ovoga puta razvrstavaju i broje centralno na razini naselja, grada, države, pa nećemo odmah saznati rezultate. Biramo tročlana ili petočlana zastupnička tijela na mjesnoj razini. Ovisi da li nas je na dan raspisivanja izbora bilo ispod ili iznad sto u hrvatskome biračkom popisu naselja. Biramo sedmočlana područna zastupnička tijela temeljem liste ili lista ako ih ima više, i državno zastupničko tijelo s 31 zastupnikom na osnovi dviju postavljenih državnih lista.

Zakon nam daje mogućnost da izborom kandidata u mjesnu samoupravu tu istu preoblikujemo u narodnosnu i time možemo ostvariti i teritorijalnu autonomiju, kazao je jedan od predavača nedavne konferencije „25 godina samoupravljanja hrvatske zajednice u

Mađarskoj“ koju je organizirao HDS. Reče da je kulturna autonomija prostor dan za igru, a politička to je već ozbiljnije, te dodao da naše samouprave nisu partneri u naseljima i da politička autonomija nije ojačala u posljednjih 25 godina, da ona na papiru postoji, ali se u praksi ne ostvaruje i da članovi mjesnih hrvatskih samouprava nisu svjesni što im je zadatak. Čulo se i to da trebamo težiti izravnim izborima na sve tri razine. Kako trebamo jačati političku pozadinu i sustav samouprava? Izbori 2019. pred nama su!

Branka Pavić Blažetin

*„Slijede izbori.**Biramo svoje hrvatske predstavnike.**Bar mi koji smo se upisali u hrvatski birački popis.“***Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!****MEDIJSKI CENTAR** *Croatia*

www.glasnik.hu

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu. Čitajte i širite Hrvatski glasnik „oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“!

Facebook profil Hrvatski glasnik - dnevni tisak - budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!
radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV - tjedni prilog! Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar

Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Joso Ostrogonac o civilnoj udruzi Savez Hrvata u Mađarskoj i narodnosnim izborima te državnoj listi i programu Saveza Hrvata u Mađarskoj

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

▮ Pozdravljam Josu Ostrogonca u našem studiju. Pred izborima smo. Smatrali smo važnim hrvatskim biračima u Mađarskoj predstaviti program Saveza Hrvata u Mađarskoj, kao postavljачa i hrvatske državne liste. Savez je civilna udruga koja je postavila najviše kandidata na izborima. I moje bi prvo pitanje bilo: kojim ste se načelima vodili prilikom podupiranja kandidata na mjesnoj razini i pri sastavljanju županijskih odnosno glavnogradske i državne liste?

– Najprije zahvaljujem na pozivu i prilici da pokažemo, prikažemo naš program što se tiče nastupajućih izbora. Vrijeme koje nam je na raspolaganju kratko je, pa ću ga pokušati iskoristiti. Kao odgovor na prvo pitanje mogu reći da smo se u prvom redu koristili brojkama popisa stanovništva, i brojkama u hrvatskim biračkim popisima. Gledali smo brojčanost naselja, a jednako tako uzeli smo i neke daljnje kriterije, kao naprimjer znanje materinskog jezika, popularnost i poznatost u svojoj sredini, stručnu spremu, dakle tražili smo pojedince koji su se sa svojim dosadašnjim radom dokazali. Naravno, na mjesnim, županijskim listama, pa i na državnoj su i nova imena, ali i o tim kandidatima znamo da su agilni i žele raditi za dobrobit Hrvata u Mađarskoj.

Mi smo se sve do posljednje minute nadali zajedničkoj državnoj listi u svim našim regijama, ali nažalost to nije uspjelo. Situacija je nova, a nadam se da poslije, nakon izbora, kada bude radila nova Skupština, zajednički ćemo raditi za dobrobit naših Hrvata. Konačnu raspodjelu i redoslijed na županijskim listama i na državnoj listi odredili smo nakon što smo doznali da postoji lista i jedne druge organizacije.

Treba reći da je po najnovijem podatku 657 osoba krenulo na izborima u našim bojama, i u bojama druge udruge.

Mi smo postavili našu listu u četiri županije i u glavnome gradu. Jednako tako i u većim gradovima, kao Segedin, Dunaújváros, Dombóvár, Stolni Biograd, Kečkemet, iako u tim sredinama ne živi velik broj hrvatske manjine. Drago mi je da su žitelji Hrvati tih naselja aktivni, jer i time smo bogatiji, i da su se javili na našu listu.

▮ Recite nam nešto o planu i programu Saveza Hrvata s kojim se obraćate hrvatskim biračima.

– Program smo sastavili, to će svi birači dobiti. Sad, ako dobro znam, ima jedanaest tisuća birača u hrvatskome biračkom popisu, tj. 11 604 je točan podatak, baš to smo danas čuli na skupštini Hrvatske državne samouprave. To je jako dobro, drago nam je da se ipak povećao broj.

Mi smo svoj program saželi u više točaka. Zalažemo se u bu-

dučnosti za dolično zastupanje svih Hrvata u Mađarskoj, za daljnje proširivanje kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj, za učinkovitost očuvanja hrvatske samobitnosti, materinskog jezika i naše kulture, za nesmetano djelovanje hrvatskih ustanova, za poboljšanje stručnoga rada Skupštine i njezinih odbora, za profesionalizaciju područja od bitnog interesa za hrvatsku zajednicu, za uspješnu suradnju s hrvatskim civilnim udrugama, za obranu interesa hrvatske zajednice prema nadležnim tijelima u Mađarskoj, za bolju suradnju s nadležnim tijelima matične zemlje i naravno za svestranu suradnju s hrvatskim zajednicama u dijaspori.

▮ A što je ipak najvažnije?

– Ne bih istaknuo posebno nijednu točku. Ali ako me pitate kao Savezova predsjednika, onda kažem suradnju s civilnim udrugama itekako je važna.

Kada je vrijeme biranja i postavljanje listi, nevladine udruge imaju veoma veliku političku odgovornost, ali dobro bi bilo da se naši ciljevi, težnje i naš rad očituje i u svakodnevnom djelovanju mjesnih, županijskih i Državne samouprave.

▮ Kada se utemelji HDS-ova nova Skupština, naravno vi kao postavljачi liste nadate se da ćete imati većinu u toj Skupštini i čime ćete moći provoditi svoj program? Kako se zamišlja ustrojstvo buduće Skupštine, ima li već planova o tome?

– Da, mi se nadamo da ćemo, kao i u ovom mandatu, imati većinu zastupnika, što ne znači da nećemo poslušati i drugu stranu. Dok smo vodili razgovore s Društvom gradišćanskih Hrvata o zajedničkoj državnoj listi, nismo bili u svemu složni glede buduće strukture Skupštine.

U novom sastavu djelovat će 31 zastupnik, ali imamo informacije da, unatoč tomu, HDS-ov proračun neće biti veći. Državna samouprava ima niz institucija, ustanova koje treba održavati, dati djelatnicima plaće itd., tako da se i to mora uzeti u obzir, i pametno sastaviti novi proračun.

Dakle, svakako mislimo predsjednika u punom statusu, mi kažemo da bude jedan dopredsjednik ili dopredsjednica, i da radi kao honorarac, nikako ne u punom statusu.

Odbore trebamo ojačati. Trebamo se truditi da u odborima ima što više stručnjaka. Recimo, u Pravnom odboru da imamo pravnika, u Odboru za školstvo da imamo pripremljene osobe koje imaju veliku praksu, što se tiče nastave, i očuvanja materinskoga jezika, u Odboru za financije da bude čovjek koji se razumije u to da i nadalje djeluje odbor za kulturu, vjerska pitanja, kako bi očuvanje naše baštine i tradicija bilo još efikasnije, a organiziranje bogatih programa bilo na još većem nivou. Narav-

no, trebamo uzeti u obzir i brigu o mladima, kako bi se oni bolje uključili u rad svih hrvatskih samouprava i udruga.

Na HDS-ovoj svečanoj skupštini, gdje je bilo riječi o zadnjih 25 godina samoupravljanja hrvatske zajednice u Mađarskoj, predavači su istaknuli da se o našoj manjini još uvijek malo zna u matičnoj državi. I na tom polju trebamo nešto poduzeti.

▮ *Predviđate li povećanje broja odbora?*

– Nije nužno jer neka polja možemo i spojiti u istim odborima.

▮ *Recite, razmišlja li se još uvijek o sadašnjem modelu vanjski članovi odbora?*

– Mislim da bi to i nadalje bilo korisno. Čak i ne moraju svi skupštinar biti u odborima. U ovom sazivu nas je bilo 23, pa su u odbore uključeni i stručnjaci, koji nisu bili članovi Skupštine. Oni su maksimalno pomagali rad određenog odbora. Sve će o tome odlučiti nova Skupština.

▮ *Recite, kako vidite strukturu Ureda kao tijela koje brine o radu Skupštine?*

– Mislim da je struktura Ureda u redu. Imamo zapravo dva administrativna centra, u Budimpešti i u Pečuhu. Znam da su djelatnici Ureda dobro pripremljeni, znaju svoj zadatak i odgovorno obavljaju svoj posao. S ovako velikim i proširenim institucional-

nim zaleđem – škole, regionalni centri, zavod, medija, izdavačka kuća itd. – itekako moraju biti suradnici s visokim znanjem i stručnom spremom.

Veoma je dobro da sada već svaka regija ima svoje urede, centre u većim gradovima. Tako se još bolje mogu organizirati mjesni programi, i voditi briga o dobroj suradnji s mjesnim samoupravama i civilnim udrugama.

Što se tiče izbora još bih dodao da nije uredu da civilne udruge u svome proračunu nemaju posebnu svotu za kampanju, za tiskanje propagandnog materijala, sazivanje foruma itd. A riječ je o političkoj budućnosti manjine. Znamo da birače treba izvijestiti, treba ih uputiti, treba im objasniti gdje i kako da glasuju. Ne govoreći o dokumentaciji i administraciji.

▮ *Možda ćemo morati politizirati kroz političke stranke?*

– Kada je riječ o manjinskoj politici, i nevladina udruga treba da politizira kao jedna politička stranka u godini izbora. Naravno, ne dolazi u obzir da sklapamo bilo kakve ugovore, kompromise, ili zajedničke programe s bilo kojom partijom ili političkom strankom.

▮ *Zahvaljujemo Josi Ostrogoncu i želimo puno uspjeha na izborima koji su pred nama.*

– Hvala Vam lijepa na pozivu.

IZBORI – 13. LISTOPADA 2019. – NARODNOSNI – HRVATSKI – MJESNE HRVATSKE SAMOUPRAVE
– TERITORIJALNE LISTE – DRŽAVNE LISTE – HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA

Dr. Franjo Pajrić o civilnim udrugama Hrvati – Horvátok i Čakavska katedra Šopron i narodnosnim izborima te državnoj listi koju su postavile i programu

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

▮ *Pozdravljam dr. Franju Pajrića u našem studiju. Pred izborima smo. Smatrali smo važnim hrvatskim biračima u Mađarskoj predstaviti program civilnih udruga Hrvati – Horvátok i Čakavska katedra Šopron, kao postavljajući i hrvatske državne liste. Ova je koalicija postavila kandidate za izbore mjesnih hrvatskih samouprava, dvije županijske liste, a isto tako i državnu listu. Kojim ste se načelima vodili kada ste sastavljali te liste, odnosno kada ste podupirali svoje kandidate?*

– Znači, nastanak liste će biti jedna posebna knjiga. Jer ovako to sad izgleda malo interesantno, trebala je biti isto tako, kao što je bilo prije pet godina. Gradišćansko društvo bi trebalo postaviti jednu posebnu listu. Vuklo se do kraja, nije došlo do velike većinske odluke, odnosno lomili smo se na polovici negdje, onda smo odlučili da neka oni koji su za skupnu listu idu na skupnu listu, a oni koji žele posebnu listu neka budu na posebnoj listi, što je po mom sudu jedan normalan demokratski princip. No međutim, došlo je tu i do raznih stvari nismo mogli više sazvati ponovno sjednicu da što ćemo, nema koalicije, ovo-ono, onda smo našli brzo jednu našu udrugu, što je na kraju dobro ispalo, jer kako ćemo naglasiti kasnije, ova udruga zapravo garantira jedan dio programa.

Mi smatramo da je hrvatski živalj u Mađarskoj u specifičnoj situaciji i ne može se usporediti ni s jednom zemljom oko Hrvat-

ske gdje žive Hrvati. Mi smo u Mađarskoj zapravo jedna mala Hrvatska, imali smo desetak hrvatskih podgrupa u Mađarskoj od tih dvije više ne egzistiraju, u dvadesetom stoljeću su se ugase, a želimo da se ne ugase ove ostale grupe, njih otprilike sedam, tako da naš princip bi bio da svatko zna čuvati svoje da se međusobno uvažavamo i da skupa radimo za iste ciljeve. Ali vrlo bitno je da u suglasnosti, ne jedan protiv drugoga.

▮ *Imate plan i program s kojim izlazite pred hrvatske birače? Postavili ste 29 kandidata na mjesnoj razini, dvije županijske liste, a s državnom listom obraćate se svim Hrvatima u Mađarskoj?*

– Ovo je interesantna situacija, znači mi smo u navodnicima amateri, mi smo vezani za sustav, mi na ovo nemamo toliko vremena, jednostavno bi to bilo preveliko opterećenje i za nas da sada idemo u sve županije, vjerojatno imamo simpatizere u svim regijama, županijama koji bi malo htjeli promijeniti nekakve postavke u životu Hrvata u Mađarskoj. Ne želim tim reći da se ništa nije napravilo, naravno, ali da su neke korekcije potrebne, to je sigurno. Mi smo u nekoliko navrata naše želje i pokazali i ne samo u ovom ciklusu nego i prije. Nažalost, naše želje dolaze do izražaja kasno, to je jedno, a drugo da one se na neki način ostvaruju, ali teško je onom tko želi ostvariti ciljeve nekoga koji je to izmislio, u potpunosti to napraviti. To mogu usporediti recimo s

Nikolom Teslom koji je imao svoje vizije i dok su ga pustili, on je i stvorio. Međutim, kada je bio zakačen, kad su mislili drugi da to mogu preuzeti, e, to nije išlo, i do dana današnjega njega ne razumiju i ja mislim da svakako treba dijelom riješiti stvar, ali onog koji inicira, svakako mora uključiti i u provedbu tih ideja.

▮ *Imate program, čujem kako se vaši letci šire prema glasačima. Recite nam nešto o planu i programu s kojim se obraćate hrvatskim biračima.*

– Da. Imamo devet točaka, to je također malo simbolično. Znači, u prvom redu mi želimo tu ravnopravnost svih hrvatskih jezika u Mađarskoj, jer neke regije su zaista malo zapostavljene, i to ne bi trebalo tako biti jer mi možda zvuči malo prepotentno, ali mi čuvamo jedan dio Hrvatske ovdje u Mađarskoj. Isto tako želimo da se mladi više uključe u naš rad jer ovaj možda naš ovako intenzivni posljednji je pokušaj. Ako se sada ovih pet godina nešto ne dogodi, onda nažalost iskopnit će one snage koje to rade od srca, od entuzijazma, ostatak će samo oni koji su interesno vezani za sve to, a mislim da ipak malo treba i ljubavi ubaciti u cijelu našu hrvatsku priču, jer nije lako biti Hrvat u današnjim uvjetima. Nije lako, ja uvijek kažem u Hrvatskoj, dok smo mi izvan Hrvatske Hrvati, dokle se vi ne morate bojati. Kad nas nestane, onda će tek biti problema. Isto tako želimo ubaciti gospodarski element u našu priču, zašto kažem, jer ovako smo previše ovisni o samoj državi. Danas je mađarska država u konjunkturi, znači ima sredstava, ali ne zna se dokle će to trajati. Evo, nagovještava se na svjetskoj razini da će doći do laganog pada i nećemo moći držati tu razinu, a država ako kaže, nemamo više, što ćemo, morali bismo se i morali smo se pripremiti u ovom periodu, ali nažalost ja mislim, nismo se previše ozbiljno pozabavili ovim problemom na teže godine i možda će biti ono dobro da neće onda biti ekstenzivnog rasta, nego ćemo više pripaziti na kvalitetu, jer kvaliteta također nam je potrebna. Isto tako bismo htjeli postaviti malo druge temelje naše veze s matičnom domovinom, odnosno imamo mi i jednu drugu matičnu domovinu, a to je Bosna i Hercegovina, koju ne smijemo zaboraviti, a zatim ono što je moja ideja bila već prije puno-puno godina europski novci. Mi nismo dobili skoro nikakvih europskih novaca, a postoje te hrvatske grupe, evo, sad i izvan i unutar Europske unije prekrasni projekti bi se mogli realizirati, možda će biti oko toga pitanja, odnosno iz ovog prvog postulata, znači da svatko bude ravnopravan bez obzira koji je njegov broj, to se mora odraziti i u sustavu, znači u institucijama, u medijima itd. Znači da svatko osjeća za sebe ovaj cijeli sustav. Ja mislim da se dosta i Hrvata običnih ljudi, ali i intelektualaca povuklo iz naših života i ne smije se sve samo onako lagano gledati, „to je njihov problem“, možda je i sustav bio tako postavljen da su izgubili volju da budu aktivni akteri i sukreatori cijele naše manjinske politike.

▮ *Idete pred birače s programom. U slučaju da dobijete većinu ili da ste u prilici da kreirate strukturu buduće Skupštine Hrvatske dr-*

žavne samouprave kako je zamišljate? Koliko odbora, koliko plaćenih dužnosnika...?

– Znači, danas, kako stvari stoje, većinu možemo samo onda dobiti ako će biti na drugoj strani dosta ljudi koji su kritički prema ovom sustavu, onih ljudi koji se ne plaše od onoga da smo mi kao protivnici, mi bismo sad tu sve promijenili i rušili sve, jer to nema smisla. Mi mislimo da s ovim ljudima kojima danas raspoložemo, može ovo sve puno efikasnije napraviti. I ja se šalim i kažem, to je sad teorija da dobijemo neku većinu, ja bih prvu sjednicu napravio relaksacijom. Znači, dva sata relaksirati da se ljudi malo smire, da malo pogledaju u sebe i da iskreno krenemo u novu priču, bez opterećenja, jer sada mislim i kada sam ja barem na sjednici, osjećam da ljudi jer ljudi neće reći ono što misle, ja mislim da to nije dobro, imaju svoje

mišljenje, to vidim onako usput, ima komentara, ali ti komentari ne dolaze van, dakle mi to dovoljno ne čujemo. Stvoriti jednu takvu atmosferu koja bi bila kreativna, naši kreativci su negdje nestali, ne znam gdje su, ima li ih, ja vjerujem da ima, ima ih i kod mladih, ali mladi već drugačije razmišljaju, mi smo izgubili petnaest godina u struktuiranju naše zajednice. Bili smo inicijatori puno stvari, nije se poslušalo ono što smo mislili, evo, opet apeliram na to da se ne treba plašiti promjena, ufam se i bio sam i na drugoj strani, ima isto tako mladih ljudi, kvalitetnih ljudi, s kojima se, vjerujem, može konstruktivno razgovarati, a ne postaviti apriori već iskopati robove i ići na tu priču o demokraciji, o preglašavanju da „nas ima više, vi možete reći što god želite“, on ne vodi dobro. Mi smo, i to možda ovako gluši malo idealistički, jaki samo onda, ako nas ima puno različitih. To je i snaga bila nekadašnje Hrvatske koja snaga kopni, a nitko ne zna zašto to kopni, upravo zbog ovoga jer i u Hrvatskoj se čuti ta majorizacija, nekih elemenata nad nekima, a Hrvati su onda vrlo slabi. Vidite, kada osjećaju vanjski pritisak, onda su Hrvati čvrsti. Kada ih se pusti, onda jedan drugoga mrve, a to nas neće gurati naprijed, a sve manje nas ima.

Ja bih predložio da svakako, ako su već sad dvije liste, da se uvaži ta priča i da svaka lista ima jednog profesionalnog zaduženog. To bi bio minimum, koji smo mislili da ćemo dobiti i prošli put, ako se već kopira parlamentarni sustav u Mađarskoj jer kopira se samo djelomično. U nekim stvarima ćemo biti demokrati, a u drugim se nećemo tih principa držati. Ajmo se onda držati tih principa do kraja. Ja bih svakako dao veću slobodu nekim odborima. Previše ima tih sjednica, odnosno uveo bih, ako to zakon dozvoljava, ja mislim da bi se to moglo fleksibilnije sjednice da se ne mora putovati jer nas kilometraža isto mrvi. Znači, ja razumijem da je većina oko Pečuha i da je to isto opterećenje doći u Budimpeštu, ali nama je Pečuh sada dalje nego kada je još Monarhija radila. To je nemoguća situacija. Pa prema tome, moglo bi se po mom mišljenju ako se usvoji jedan takav sustav rada, puno efikasnije djelovati.

▮ *Zahvaljujemo dr. Franjo Pajriću i želimo puno uspjeha na izborima koji su pred nama.*

– Hvala Vam lijepa.

Kulturni centar bačkih Hrvata u Baji

Položena vremenska kapsula za obnovu

U ponedjeljak, 23. rujna, u Baji je u nazočnosti visokih uzvanika, predstavnika bajskih i bačkih Hrvata svečano položena vremenska kapsula za obnovu Kulturnog centra bačkih Hrvata. Podsjetimo da je zgradu u Táncsicsevoj ulici pod brojem 15 kupila Hrvatska državna samouprava (HDS), a obnova će se ostvariti s potporom Državnog tajništva za odnose s vjerskim zajednicama i nacionalnim manjinama, te Društva za upravljanje fondom „Bethlen Gábor“ z. d. d. Izvođač je radova tvrtka Aktív Ipari, Építőipari és Kereskedelmi Kft., koja je na natječaju za javnu nabavu dala najbolju ponudu od 83 601 960 Ft.

Predstavnici hrvatskih samouprava, udruga i ustanova

Uvodnim i pozdravnim riječima nazočnima se obratio ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladen Filaković. Istaknuo je da je povod okupljanja svečano potpisivanje ugovora s izvođačem radova, koje je upriličeno u gradskoj kući.

– Srdačno vas pozdravljam na danu koji će Hrvatima u Bačkoj zasigurno biti prekretnica jer će ovim događajem i službeno započeti obnova sjedišta bačkih Hrvata (Bunjevaca, Raca i Šokaca). Utemeljenjem ove ustanova bačkim je Hrvatima stvorena prilika za sustavno djelovanje na području javne prosvjete i kulture koja će vrhunac doživjeti kada ova zgrada zablistati u punome sjaju. Ova je ustanova od presudne važnosti za sve nas, stoga ovim putem zahvaljujemo svima onima koji će pridonijeti obnovi. U prvom redu mađarskoj vladi i Gradu Baji. – naglasio je uz ostalo ravnatelj Mladen Filaković.

Svojom su nazočnošću svečanost uveličali parlamentarni zastupnik bajskog okruga i državni tajnik Róbert Zsigó, generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat, bajski gradonačelnik Róbert Fercsák, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, HDS-ov predsjednik Ivan Guban, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, zastupnici HDS-ove Skupštine, predsjednici i zastupnici hrvatskih samouprava bajskih i bačkih Hrvata.

Plesne skupine Fančaške osnovne škole

Polaganje kapsule

– Na početku ovoga mandata Hrvatska državna samouprava obećala je hrvatskoj zajednici da će u svakoj regiji utemeljiti jedno kulturno središte, a ovime smo to obećanje ispunili. Kao posljednji u nizu utemeljen je i Kulturni centar bačkih Hrvata. – reče uz ostalo g. Guban naglašujući da je ustanova utemeljena, ona i radi, i vjerujem da će doći do svijesti svih Hrvata u Bačkoj da se može iskoristiti mogućnost

da je ustanova namijenjena za sve Hrvate, da organiziraju svoje priredbe, da pridonese organiziranju priredaba svih hrvatskih samouprava i udruga. Nadalje izrazio je vjeru da će se sljedeće godine i predati obnovljena zgrada, te da će ona blistati u punom sjaju.

Dio okupljenih

Predavši pozdrave veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Mladena Andrića, generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat uz ostalo je naglasio: – Ovo što se događa danas u Baji, velika je stvar, i svima onima koji su sudionici ovoga projekta čestitam. Vjerujem da će ovo biti mjesto gdje će ovi mladi ljudi (sudionici kulturnoga programa, op. a.) dolaziti, sastajati se, i ne samo oni nego i svi drugi u Bačko-kiškunskoj županiji, te da ćemo graditi prijateljstvo između hrvatskog i mađarskog naroda.

Tom prigodom čelnici Hrvata u Mađarskoj, ravnatelj ustanove, izvođač radova, bajski gradonačelnik i parlamentarni zastupnik bajskog okruga zajedno su položili vremensku kapsulu za buduće naraštaje, u koju je između ostalog stavljen i primjerak Hrvatskoga glasnika, te simboli novoutemeljene hrvatske ustanove. Svojim su nastupom svečanost uljepšali članovi Plesne skupine Fančaške osnovne škole i bajski Orkestar „Čabar“.

Stipan Balatinac

Katolički društveni dani ove godine u Pečuhu

Katolikus Társadalmi Napok (KATTÁRS) ili, kako bismo na hrvatskom jeziku rekli, Katolički društveni dani, ove su godine od 27. do 29. rujna održani u Pečuhu u organizaciji Pečuške biskupije i brojnih suorganizatora. Obilježili su zanimljivih programa u samom središtu grada odlikovali su ove dane, a organizatori su imali i sreće jer je sunčano vrijeme pogodovalo događanjima na otvorenom prostoru i otvorenim pozornicama. Svečanost otvaranja, koncerti, izložbe, trideset paviljona s ponudom za sve dobi, pučko pjevanje, znanstvene konferencije, svete mise, filmske projekcije, prigodno trčanje, podijski razgovori, kazališne i lutkarske predstave, koncerti ozbiljne i zabavne glazbe, narodni ples i pjesma... Nemoguće je i nabrojiti sve ono što je čekalo zainteresirane u spomenuta tri dana. U okviru Pečuške biskupije djeluje i narodnosna referatura, uz romsku i njemačku, i hrvatska referatura Pečuške biskupije. U njezinu šatoru postavljenom na Jókaijevu trgu također su se odvijali zanimljivi sadržaji i hrvatskog značaja. Tako je između ostaloga otvorena prigodna izložba Ákosa Kollára pod nazivom Raspeća. Izložbu je otvorio velečasni Augustin Darnai, biskupski povjerenik za hrvatske vjernike, uza sudjelovanje kukinjskih pjevača i desetominutni razgovor s autorom na mađarskom jeziku. Nakon toga istoga dana u večer-

Stihove je čitao i generalni konzul Drago Horvat.

njim satima na istome mjestu slijedilo je javno čitanje hrvatske nabožne lirike pod naslovom „S bijelog je križa Isus raskrilio bijele probodene ruke...“. Subota, što se tiče hrvatskog sadržaja, bila je u znaku koncerta Pjevačkoga zbora Augusta Šenoe i kozarske Pjevačke skupine koji su nastupili na velikoj otvorenoj pozornici (glavnoj pozornici) na Széchenyijevu trgu. Nakon toga slijedilo je, također ondje, uza sudjelovanje spomenutih zborova, učenje nabožnih pjesama, šansona za zainteresirane gledatelje, a posli-

Mišo Hepp poklonio je Hrvatskoj referaturi dva obiteljska molitvenika.

Izložba „Raspeća“ fotografa Ákosa Kollára

jepodne na Jókaijevu trgu otvorena je Izložba dječjih crteža. Otvorila ju je odgojiteljica Zlata Štric. Potom je slijedio nastup dječje skupine Tanac. Nakon njihova nastupa djeci se obratio i s njima razgovarao velečasni Gabrijel Barić. Istodobno se mogla pogledati mala prigodna izložba pod nazivom Molitvenici naših baka. O starim molitvenicima govorio je mons. Franjo Pavleko- vić.

Ovogodišnji Kattárs odvijao se u znaku krilatice „Društvo budućnosti“. Nakon svete mise 29. rujna u pečuškoj katedrali, koju je predvodio jurski biskup, na kojoj su bili i vjernici u narodnim nošnjama nacionalnih manjina koje žive u Pečuškoj biskupiji, pa tako nekoliko njih i u nošnji baranjskih Hrvata. Nošnja je i predstavljena u parku pokraj katedrale nakon mise. Njih je predstavila Mirjana Bošnjak, a organizatori su nazočne nudili gibanicom ukiselo s makom i orasima, kolačima baranjskih Hrvata.

Branka Pavić Blažetin

POZIV NA JAVNI NATJEČAJ

Pečuška Hrvatska samouprava raspisuje javni natječaj za dodjelu stipendija hrvatskim srednjoškolicima/srednjošolkama koji/e imaju prebivalište u Pečuhu. Temeljem ovoga natječaja dodjeljuju se tri stipendije u vrijednosti od 50 000 forinta za drugo polugodište školske godine 2018./19. Pravo na sudjelovanje u javnom natječaju imaju učenici/ce koji/e ispunjavaju ove opće uvjete:

- pripadnost hrvatskoj zajednici
 - prebivalište u Pečuhu
 - prosjek ocjena u prethodnom polugodištu najmanje 4,00.
- Uz prijavu za sudjelovanje na javnom natječaju kandidati/kandidate dužni/ne su priložiti:
- dokaz o prebivalištu
 - potvrdu srednjoškolske obrazovne ustanove da je kandidat/kandidatkinja polaznik/ica škole
 - od strane ravnatelja ovjereni preslik svjedodžbe o uspjehu na kraju drugoga polugodišta u školskoj godini 2018./19.
 - kratak životopis na hrvatskom jeziku s posebnim naglaskom na aktivnosti u hrvatskoj zajednici.

Prijave na javni natječaj podnose se zaključno do 15. listopada 2019. godine. Prijave s nepotpunom dokumentacijom, neovjerene prijave i neovjerene preslike kao i nepravovremene prijave neće se razmatrati. Prijavu dostaviti na adresu: Pécsi Horvát Önkormányzat 7623 Pécs, Esze Tamás u. 3.

20. rođendan u umočkom zalasku Sunca

302. nastup Tamburaškoga sastava Kajkavci

U malo pozabljenom gradišćanskom, kajkavskom naselju Umoku, pred dvajsetimi ljeti koljnofski Ivan Sallmer na noge je spravio sastav mladih tamburašev pod imenom Kajkavci. U bistvanju, motiviranju i potpori su se istaknuli načelnik Atila Horvat, kot i ondašnji predsjednik Hrvatske samouprave i motor hrvatskoga gibanja, Joško Jurinković. Naravno da su došli i oni gratulirati 20. rođendan ovom mladomu društvu zadnje augustuške subote, kot i Židanski tamburaši. Publika je mogla uživati u bezbrojni hrvatski melodija i zaistinu je dobila prezbrizan kvalitetni večer glazbe i odlični štimung u zalasku Sunca, u blizini Niuzaljskoga jezera. Dari, priznanja i gratulacije, kot i druženje peljalo je sve nazočne dalje u Kulturni dom.

Sa židanskimi muzičari je dospila u Umok i moderatorica programa pod vedrim nebom, Mirjana Šteiner, ka je sve pozvane goste, a i sve diozimatelje srdačno pozdravila prilikom okrugloga jubileja. Zanimljivo je bilo kako su umočki Kajkavci

biti prigovora. Pred nastupom slavjenih je o prošlosti i sadašnjosti Kajkavcev govorio peljač i ujedno predsjednik Hrvatske samouprave u Umoku, Adam Horvat. „Naša povidajka se je ganula 11. marcijuša 1999. ljeta u maloj školi, i ova priča nas

brijele Bališ, Djurdjice i Zite Gráczol, Joške i Tamaša Pálmaiija, Estike Rádonyi, Agice Várhelyi, Joške Molnára, Zoltana Kissa. Pokidob su mladji ljudi upametzeli privlačnost tambure i svirke, moglo se je ganuti i jedno razdoblje s onom generacijom ka je jednako dobila volju za mužiku. Ti su bili Adrián Pálmai, Tünde Rádonyi, Luca Várhelyi i Máté Várhelyi. Iz Koljnofa su se rado priključili umočkoj tamburaškoj sekciji Zoltan Fung, Katica Horvat, Zoltan Korlath i Štefan Opošič. Brojna ljeta minu da su u grupi otac i kći Kristina i Joško Kozak, a svirao je i Máté Kertész.

Da su Kajkavci jedni od najboljih tamburašev Gradišća, predstavljaju i brojne kvalifikacije i nagrade: srebrna kvalifikacija ljeta 2000. u Mohaču, ljetodan kasnije državna zlatna kvalifikacija u Baji, 2005. ljeta zlatna kvalifikacija na KOTi, KOTA-na-

Jubilarna slika s bivšimi i sadašnjimi kotrigi

izmislili da će ov svoj jubilej proslaviti sa židanskimi kolegari ki su svoj prvi blok počeli sa starom pjesmom Zlatnih dukatov pod naslovom „Nek zvone tambure“. Kako je rekla peljačica jubilarnoga programa, njev sastav se jur zdavno predstavlja u uspješnoj kooperaciji kotrigov Židanskih bečarov i članov Tamburaškoga sastava Židanci. Za njevu svirku, kako su mogli svi čuti i ovom prilikom, ne more

je s brojnim doživljaji obogatila. Odonda čudakrat sam si mislio da ovdje je kraj, ne moremo dalje, ali i na to da ovo sve će durati do vjekovječnosti“, priznao je Adam Horvat ki je u nastavku istaknuo vodeću ulogu Joške Jurinkovića ki za utemeljenjem jačkarnoga zbora, tamburaške grupe čvrsto je vjerovao i u tom da će moći i muzičari krenuti sa svojim djelovanjem. Nije se varao, nagovorio je koljnofskoga Ivana Sallmera i zahvaljujući tom potezu muzičko društvo je zašlo u najbolje ruke. „Tajna uspjeha se je shranjala ne samo u stručnom znanju peljača nego i u tom da smo išli u takovu zajednicu svirati, kamo je svenek dobro bilo doći. Vjerujem da to je skupa držalo naše društvo, a to je i dandanas tako“, dodao je još tamburaš spominjući imena prvih kolegarov i kolegaric: Ga-

Atila Horvat, kot načelnik, predaje spomenicu sinu Adamu

Trenutak za pjesmu

Mi smo kajkavci

**Znajte, kaj morate znati,
Nas je rodila kajkavska mati.
Kad pjevamo, kad sviramo,
Predake slavimo.**

**Tuđa je zemlja primila nas,
Utihnulo je naš glas.
Al' opet se javljamo nek čuju svi,
Da žive kajkavci!**

**Puno sto godina j' prošlo,
San nam čuvalo predivno jezero.
Mislilo se, 'vak osamljeni,
Moramo nestati.**

**Tuđa je zemlja primila nas,
Teški je bio taj čas.
Novo smo rođeni, nek znaju svi,
Da žive kajkavci!**

Tekst i mužika: Ivan Sallmer

Židanski tamburaši pozvani su na slavlje

grada u narodnosnoj kategoriji 2006., dvi ljeti kasnije Nagrada zlatnoga pauna. Pred desetimi ljeti i Velika nagrada zlatnoga pauna dospila je na ovo mjesto. Kajkavci su izdali četire CD-ploče, zadnja je bila i autorska cedejka s pjesmami Ivana Sallmera. Adam Horvat jedno desetljeće je na čelu tamburaškoga sastava, na stabilni fundamenti, grupa je koracala dalje na uspješnom putu. To su označili u ljeta 2010. i 2016., Nagrada zlatnoga pauna na festivalu narodne glazbe, a pred dvimi ljeti ponovo priznanje, treća Velika nagrada zlatnoga pauna. Od 2000. ljeta tijesna je suradnja s KUD-om Januševec iz

Joško Jurinković i pozdravne riči

se mogli najzad vratiti u prošlost. Svim je bilo samo jedno pitanje u glavi, kamo je tako hitno odbižalo 20 ljet? U jačke su se

zamišali glasi zvona umočke crikve, a Joško Jurinković utemeljitelj hrvatskoga kulturnoga djelovanja izrazio je i veselje i zadovoljstvo. Naglasio je da kad se je ovo sve začelo pred tridesetimi ljeti, najmladji član tamburašev još se gor nije narodio. „Probamo i dalje ostati va vi kulturi i u održavanju hrvatskoga identiteta, a tamburaši se trsidu. Veselim se da me primaju, pozivadu na sjednicu, ali dobroga tanača dati, to još morem. Dalje ću im pomoći, dokleg morem. Skupna nam je tuga da u našem selu se zgublja hrvatska rič, tridesetak je onih ki se još znaju pominati po hrvatski, ali stariji umru, mladi se ne uču po hrvatski, nažalost“, najvio Joško Jurinković tu umočku tragediju, ali nije to žalosna sudbina samo toga kajkavskoga naselja, nego gledajući negativne procese, i bolna budućnost Gradišćanskih Hrvatov, bar na ovoj strani. Za konac u programu nastupali su i nekadašnji Kajkavci, što je prethodilo šestmesečno pripravljanje, kad mnogi med njimi ljeta dugo nisu svirali. Burni aplauz je pohvalio izvodjače, a umočki načelnik Atila Horvat s Joškom Jurinkovićem je podilio spomenice i dare svim diozimateljem ove krasne i nevjerovatne tamburaške povijesti u Umoku.

Tiho

Brojna publika na dvoru Kulturnoga doma

Brdovca, čuda pomoći, prijateljstvo i motivaciju dostanu člani od nji. Od 2003. ljeta i tančoše sprohadja svojom mužikom ov sastav. „U proteklih 20 ljet gostovali smo se na brojni mjesti, današnji nam je 302. nastup u povijesti sastava. Najveć smo se obrnuli u Hrvatskoj, ali svirali smo u Austriji i Slovačkoj. U sastavu trenutačno sviramo petimi, s kimi je svaki trenutak veselje, ali nažalost, to ne more biti zalog budućnosti i zato ne, kad ljeta dugo se borimo manjkanjem mladjih sviračev“, rekao je još Adam Horvat. U jednournom programu su nastupali redom i bivši svirači, a slušajući te stare pjesme malo smo

Bogatstvo...

Fotografija iz 2004. ljeta s umočkoga hatara

Zaključna priredba ferencvaroške Hrvatske samouprave

Dana 26. rujna 2019. u Croaticinim prostorijama održana je zaključna priredba ferencvaroške Hrvatske samouprave. Na njoj su među inima bili: veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, načelnik ove gradske četvrti János Bácskai, hrvatski građani tog okruga i Hrvati iz Budimpešte i njezine okolice. Nakon nastupa Ženskoga zbora „Petripske ružice“, voditelj erčinske Plesne skupine „Zorica“ Marko Sili, s pomoću nekoliko plesača: Anite Golić Marcinko, Dorine Dorozman, Janoša Zupke, u kratkim je crtama opisao narodne nošnje hrvatske etničke skupine. Potom je uslijedio prijam i druženje.

Predsjednik ferencvaroške Hrvatske samouprave Bela Doboš, nakon uvodnih pozdrava, predstavio je rad Samouprave kojoj je na čelu, u proteklome mandatu. Naglasio je dobre i prijateljske odnose s ferencvaroškom Samoupravom, koja je za nesmetani rad Hrvatskoj samoupravi u Ulici közraktár, u posebnoj zgradi.

Petripske ružice

Jednako tako i financijski podupire njezinu djelatnost i priredbe. Sukladno zakonskim propisima, godišnje po 6 – 8 puta zasjedala je Hrvatska samouprava, u kojima je sastavljen i zapisnik. Zajedno s vijećnicama, Ljubicom Doboš Silađi i Dianom Gerhát, glavnom su zadaćom smatrali očuvanje i njegovanje hrvatskoga jezika, običaja i kulture. Kako bi Ferencvarošani navrijeme bili obaviješteni o raznim događajima i životu Hrvatske samouprave, od 2016. ona ima i svoju mrežnu stranicu. Sudjelovali su na obilježavanjima nacionalnih praznika Mađarske i polaganju vijenaca. Uz gostovanja skupina i školskih družina tijekom godine

Marko Sili, Anita Golić Marcinko, Dorina Dorozman, Janoš Zupka

više puta su organizirali kulturne priredbe. Primjerice, gosti su im pristigli i iz matične nam domovine: Draškovca, Kotoribe, odnosno iz Erčina, Kerestura, Fičehaza te Boršfe. Uz pjesme, plesove i zavičajne melodije, gosti su kušali i kulinarske specijalitete. Organizirali su i kružok za crtanje, uz vodstvo umjetnice Čile Silađi, od kojih su radova u galerijskom prostoru ferencvaroškog Općeprosvjernog doma, pa i u drugim prostorima okruga, priredili izložbu. Također na pozornici ovoga doma, uz posredovanje Hrvatske samouprave, budimpeštanski je HOŠIG imao posebnu večer. Ovoj su školi dali i financijsku potporu, a jednako tako su poduprli i zbirku znanstvenih radova „Nomadi margine“. U kon-

Mladen Andrić, Bela Doboš i János Bácskai

certnoj dvorani Glazbene škole „Ádám Jenő“ priređen je koncert pijanistice Martine Curkov Jarett i violončelistice Ágnes Kállay, također u njihovoj organizaciji. Na priredbe su se redovito odazivali suradnici Veleposlanstva Republike Hrvatske i ferencvaroške Samouprave. S pomurskim su pjesmama nastupile „Petripske ružice“, a voditelj erčinske Plesne skupine „Zorica“ Marko Sili, s pomoću nekoliko plesača: Anite Golić Marcinko, Dorine Dorozman, Janoša Zupke, u kratkim je crtama opisao narodne nošnje hrvatske etničke skupine. Nakon toga svi su pozvani na prijam, gdje su se nazočnima obratili hrvatski veleposlanik Mladen Andrić i načelnik János Bácskai. Hrvatski je veleposlanik g. Andrić čestitao vijećnicama ferencvaroške Hrvatske samouprave na radu, a jednako tako i za buduće djelovanje, koje će, nada se, biti još uspješnije. Neka se i nadalje čuva hrvatska kultura i u ovoj gradskoj četvrti, a Veleposlanstvo će se truditi pribivati na priredbama Hrvatske samouprave. Gradonačelnik Bácskai naglasio je da mu je posebno drago što u Ferencvarošu ima i Hrvatske samouprave, jer je općepoznato da su dva naroda dobri prijatelji i uzorni susjedi. Te ne u zadnjem redu, Mađari su veliki ljubitelji hrvatskoga Jadrana, kako i on sam, jer svakoga ljeta jedri po njemu. Druženje je nastavljeno oko bijeloga stola.

Kristina Goher

Miloradićev dan i u Sambotelu

U školskoj djelaonici žitak i stvaralačvo gradišćanskoga velikana

Hrvatski obrazovni centar u Sambotelu, 19. septembra, u četvrtak, na sam dan 169. rođendana gradišćanskoga velikana Mate Meršića Miloradića čije ime od ovoga školskoga ljeta i službeno nosi školska ustanova u spomenutom varošu, svoje učenike i predškolsku dicu je pozvao na djelaonice u čast duhovnika, znanstvenika i književnika. Kako je rekla ravnateljica Edita Horvat-Pauković, što naliže budućnosti, od ovoga spomendana nastat će med timi stijenami i tradicija. Iako na samom otvaranju

Miloradić na slici, u knjigi i s riči

školskoga centra nismo mogli čuti himnu Gradišćanskih Hrvatov, od česa lipše i ne postoji za gradišćansko srce, u djelaonici 3. razreda, jur na početku ure se je zaglušala pjesma s Miloradićevimi štrofami. Dokle je Klara Marić, nova sambotelaska učiteljica iz Osijeka, predavala o žitku gradišćanskoga velikana, školarica Vivien Huszár jako uspješno je sudjelovala u referatu. Čuli smo potom i u recitaciji i u štanju Miloradićeve pjesme. U drugoj djelaonici se je dicom bavio László Devecsery, ugarski književnik, čija djela su u njegovanju Izdavačke kuće Croatica prevedene i na hrvatski jezik, a prethodno je u ovoj školi dvadeset ljet dugo podučavao brojne generacije. Prik povidajkov i pjesam je slušateljstvo pozvao u literarnu igru. U trećoj djelaonici su se školari upoznali s hrvatskim motivu, grbom i zastavom Republike Hrvatske, moljali i farbali su licitarsko srce, a po uputu učiteljice Nataše

Književnik László Devecsery s mališani iz čuvarnice

U pisanju glagoljice

U pripravi licitarskoga srca

Školari 1. razreda oko Miloradićeve plakate

Dorosulić, vlašće ime su naučili napisati glagoljicom, a dobili su informacije i o Bašćanskoj ploči. S tim su bile povezane i zadaće u četvrtoj djelaonici, jer iz puzzleja su morali skupastaviti „igračići“ Miloradićeve slike, rodnu hižu, njegov pilj kot i prlje spomenuti starohrvatski spomenik. Još i učenici 1. razreda jako šikano i za rekordno vrijeme su riješili zagonetke. „Nam je zadatak da upoznamo našu djecu s bogatim djelovanjem Mate Meršića Miloradića, i zato smo i izmislili ov spomendan na početku školskoga ljeta. Zvana tradicije, imamo namjeru organizirati i takov program, npr. Miloradićevo naticanje u recitaciji pjesam, ali radionice, na što bi pozvali i druge školare. Za dojučer školsko ljetu ćemo to isplanirati“, naglasila je školska ravnateljica Edita Horvat-Pauković, u čijoj školi veljek pri ulazu podrobne informacije stoju na panou o velikoj peršoni gradišćanskohrvatske povijesti i književnosti.

Tiho

Programi kapošvarskih Hrvata

Kapošvarska Hrvatska samouprava u suradnji sa Zemaljskom društvom mađarsko-hrvatskog prijateljstva već od samih početaka djelovanja brinu o hrvatskoj zajednici grada, zajedno promiču hrvatsku narodnosnu kulturu, održavaju izvrsne veze s matičnom domovinom, njihovim samoupravama, civilnim udrugama i zajednicama mađarske narodnosti. U Kapošvaru žive oni pripadnici hrvatske narodnosti koji su se doselili iz raznih hrvatskih naselja iz različitih županija. Tako u njihovoj maloj zajednici jesu gradišćanski, pomurski, a i podravski Hrvati. Marko Kovač, predsjednik Zemaljskoga društva, a ujedno i Hrvatske samouprave, sa svojim članovima nastoji njegovati upravo kulturu narečenih hrvatskih regija. Nažalost, prema popisu pučanstva broj hrvatskih obitelji u gradu postupno opada, a njihovi potomci već slabo ili uopće ne govore hrvatski jezik. Hrvatska samouprava nastoji ih okupiti, jačati njihovu samosvijest, uz potporu Samouprave djeluje Pjevački zbor Duga-most, a programi su organizirani uvijek dvojezično, kako bi se mogli uključiti i oni koji slabije znaju hrvatski jezik. Hrvatska samouprava u suradnji s Udrugom krajem ljeta 31. kolovoza priredila je VI. Kulturni i gastronomski susret hrvatskih zajednica uz Muru i Dravu. Priredba nudi mogućnost druženja pripadnika hrvatske zajednice iz raznih regija uz razmjenjivanje kulinarskih umijeća te njegovanje hrvatske plesne i glazbene kulture. Na poziv za natjeca-

Na Kulturnom i gastronomskom susretu generalni konzul pozdravlja okupljene.

Predsjednik Hrvatske samouprave Marko Kovač u ulozi člana ocjenjivačkog suda

nje u kuhanju prijavilo se sedam družina iz Šomođske i Zalske županije te iz Lipika. Organizator je svakomu pripremio glavnu sirovinu, a družine su same odlučile što će od njih pripremiti. Bilo je gulaša, perkelta i pečenog mesa u umaku, što je sve morao kušati tročlani žiri u kojem je sjedio i Drago Horvat, generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu.

Nakon natjecanja u kuhanju slijedio je kulturni program na kojem su nastupile članice fičehaskoga Pjevačkog zbora, domaći Pjevački zbor „Most-duga“, Tamburaški sastav „Biseri Drave“, te izvrsni glumac i pjevač Stipan Đurić. Hrvatska samouprava svake godine organizira i izlet u matičnu domovinu za članove zajednice, ove godine na kraju mandata u znak zahvale članovima zajednice sufinancirala je četverodnevno putovanje na otok Pag u vlašičko Odmaralište „Zavičaj“, s kojeg su mjesta posjetili gradove Zadar i Pag.

beta

Kapošvarska zajednica na otoku Pagu

Mala stranica

Pomurska djeca čekaju novi most

Keresturska Osnovna škola „Nikola Zrinski“ svake godine raspisuje natječaj za učenike pomorskih škola, odnosno partnerskih škola iz Hrvatske prigodom obilježavanja Spomendana Nikole Zrinskog. Ove je godine zadatak bio izraditi makete zamišljenoga novog mosta između Kerestura i Kotoribe, koji već desetljećima željno čekaju stanovnici i s jedne i druge strane granice. Pristiglo je umalo 50 radova iz pet škola (Boršfa, Draškovec, Kerestur, Kotoriba, Serdahel) koji pokazuju neizmjernu maštovitost, kreativnost djece i njihovo uzbuđenje od mogućnosti posjećivanja svojih vršnjaka preko mosta. Mali su maketi izrađeni od drveta, stiropora, drvenih štapića, slamčice, papira, Legovih kockica ili od kombiniranih materijala. Uz kreativne makete učiteljica dr. Erika Rac uredila je izložbu o povijesti keresturskog mosta, iz čega su znatiželjnici mogli saznati da je prvi most na rijeci Muri kod Kerestura i Kotoribe sagrađen 1860. godine, naime te godine, 24. travnja, na toj je dionici otvorena željeznička pruga. Pruga je povezi-

Žolt Horvat koristio se različitim materijalima.

Most Boglarke Pokec-Kovač

Most Zetenja Župeka

Most Hane Đerđak

vala Kanižu u Mađarskoj s Pragerskim u Sloveniji, a kroz Hrvatsku je od Kotoribe, preko Čakovca do Macina prolazila u dužini od 41 km. Za vrijeme II. svjetskog rata most je srušen, a 1945. g. ponovno građen. Ovaj je most stajao do 1975. g., međutim zbog poplave na Muri više puta je oštećen i 1972. g. kada je bila velika poplava i zatvoren je. Godine 1975. most je opet izgrađen, na kojem i danas prometuje vlak, ali nažalost putnički već ne i zbog toga keresturska djeca samo cestov-

Maja Vargović izradila je most od rogoza.

nim prometom mogu posjetiti svoje vršnjake, što im je 50 km tamo i nazad. Izložbu maketa mostova i povijesnoga pregleda otvorio je dr. Atila Kos, počasni konzul Republike Hrvatske u Kaniži, u nadi da će djeca koja su izradila makete, preko novog mosta moći prolaziti još u mladosti. Nakon svečanosti uza sudjelovanje školskoga tamburaškog sastava „Kitica“ slijedilo je proglašenje rezultata. Doravnateljica Beata Herman svim sudionicima podijelila je spomenicu, a najboljima nagradu. Među natjecateljima nižih razreda prvo su mjesto postigli Maja Vargović i Žolt Horvat, drugo Milan Sarka, a treće mjesto Hana Đerđak. U višim razredima nagradu za prvo mjesto dobili su: Boglarka Pokec-Kovač, Zetenj Župek, za drugo Šara Radi, Lilijana Čonka, Johana Teceli, Nora Brodarić, Noemi Deždek, Kamila Deli, a za treće mjesto Enikő Molnar. *Beta*

Žene u obitelji Zrinskih – Međunarodna dvojezična đačka konferencija

„Žene u obitelji Zrinskih“ bila je tema ovogodišnje Međunarodne đačke konferencije održane 19. rujna u Keresturu, čije su pokroviteljice bile: dr. Erika Rac, počasna građanka Kerestura, i Aranka Martinec, članica Narodnosnog odbora Zalske županije. Mladi su predavači bili učenici osnovnih škola iz Draškovca, Čakovca, Kerestura i Serdahela: Dora Novak, Kira Karakai, Nera Preksavec, Stjepan Ružić, Oliver Židov, Mate Bedő, Marcel Pavlic i Zetenj Župek.

Dr. Erika Rac, pokroviteljica konferencije pozdravlja sudionike.

Neiscrpiva je tema život i djelo obitelji Zrinskih. Njihova borba za slobodu i samostalnost, obrazovanost, poznavanje jezika, umjetnosti i kultura vječno može biti primjer mlađim naraštajima, a i odraslima. Zrinski su dio pomurske prošlosti, na tom su području imali i posjede, borili se protiv neprijatelja, gradili utvrdu, išli u lov ili samo obišli svoje imanje. Priređivanje đačke konferencije osmislila je Hrvatska samouprava sela Kerestura i Zalske županije želeći omogućiti i mladima, da istražuju prošlost, da nauče kako treba sastaviti prikaz, kako ga treba predstaviti, odakle mogu naći izvore za pojedine teme, i naravno da više nauče o određenoj temi. Na dosadašnjim konferencijama bilo je riječi o članovima obitelji Zrinskih, njihovim utvrdama, književnim djelima, iskopavanjima vezanima uz Novi Zrin, o udrugama koje njeguju njihovu prošlost, čak i o njihovu gospodarenju. Dr. Erika Rac, učiteljica, u svom uvodnom govoru istaknula je da iza svakog uspješnog čovjeka stoji jedna žena, koja u pozadini pomaže svog muža, sina i brata. U obitelji Zrinskih žene nisu bile samo supruge, majke, sestre, nego su se uključile i u politički život, branile tvrđave, pisale pjesme, molitvenike i u svemu pomagale

Dora Novak

Oliver Židov

Marcel Pavlic i Zetenj Župek

muške članove svoje obitelji. Osmero učenika temeljito se pripremi, no naravno u tome su ih pomogli i nastavnici, neki su u parovima predstavili temu na hrvatskom i mađarskom jeziku, a neki su se odlučili sami govoriti o temi. Učenici iz čakovečke 3. osnovne škole Nera Preksavec i Stjepan Ružić u povijesti Zrinskih pronašli su tri Katarine, pa tako je njihovo predavanje nosilo naslov „Tri Katarine“, a to su bile Katarina Frankopan-Perenj, Katarina Zrinski i Ana Katarina Frankopan-Zrinski. O povijesti obitelji njihovi su vršnjaci napravili i strip iz čega su prikazali razne crteže. Oliver Židov, učenik draškovečke osnovne škole, pripremio se s predstav-

Nera Preksavec i Stjepan Ružić

Kira Karakai i Mate Bedő

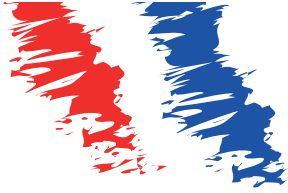
ljanjem „Žene u doba Zrinskih“. Govorio je o položaju žena u ondašnje doba te u čemu su se istaknule žene obitelji Zrinskih. Kira Karakai i Mate Bedő predstavili su „Anu Katarinu Zrinsku“, to se podrazumijeva, naime njihova škola u Serdahelu upravo je nazvana njezinim imenom. Slijedili su učenici keresturske škole Marcel Pavlic i Zetenj Župek, oni su pripremili prikaz o Jeleni Zrinskoj, o ženi Ferencu Rákóczyja, koja se uz muža borila protiv Bečkog dvora. Dora Novak nije zaboravila na drugu ženu Nikole Zrinskog, na Sofiju Mariju Löbl s kojom je živio u Čakovcu. Sve žene u obitelji Zrinskih bile su posebne, obrazovane, podupirateljice kulture, govorile više jezika, domoljubne i podupirale nastojanja svojih muževa. Upravo važnost govorenja stranih jezika istaknula je u svom završnom govoru Aranka Martinec, predstavnica Narodnosnog odbora, i obratila se učenicima neka uče jezik svojih predaka s kojima su govorili i članovi obitelji Zrinskih jer, kako kaže izreka, „Koliko jezika govoriš, toliko ljudi vrijediš“.

beta

DRUŠTVO HRVATI

Soproni Čakav Katedra Program liste Hrvati-Čakavska katedra

Birajte DRŽAVNU LISTU BROJ 1

da bi **ČA – KAJ – ŠTO** ostalo naše bogatstvo

Ča mi kanimo?

1. Kanimo čuvati, oživiti i jačati kulturni i jezični identitet svih Hrvatov u Ugarskoj.
2. Svi hrvatski govori u našem orasgu neka budu jednako vrijedni.
3. Bez mladine nemamo budućnost, zato su nam oni na svi nivou (školsko, kulturno, znanost, mediji) na prvom mjestu.
4. Cilj nam je da u našem političkom hrvatskom žitku bude razumnog i otvorenog dijaloga i transparentnosti.
5. Tribamo upeljati nove mehanizme, da se današnja situacija promini i da preokrenemo prik naše podijeljenosti i nesloge i to ne gledajući, kakovi čedu biti rezultati izborov.
6. Republika Hrvatska će se tribati u budućnosti jače uključiti u očuvanje našega identiteta prik većih projektova.
7. Hrvati u Ugarskoj su vrijdini, kotrigi ugarskoga društva i imaju intelektualni potencijal i vidne ljude, ke moramo aktivirati, aš nam je njihova pomoć jako potrebna.
8. U Europskoj uniji se cijeni i podupire kulturna, jezična i etnička raznolikost, pa bi se morali i po tom pitanju uključiti s natječajima.
9. Moramo aktivirati i gospodarski element u našoj politici, ki je do sada bio na strani i utemeljiti odbor za to pitanje.

Birajte DRŽAVNU LISTU BROJ 1

kaj bi **KAJ – ČA – ŠTO** ostalo naše bogatstvo!

Kaj mi želimo?

1. Želimo čuvati, oživiti i jačati pozicije kulturno-jezičnog identiteta i posebnosti celega horvatstva.
2. Delamo na tem kaj bi bili jednako štimani si horvatski jeziki v Mederskem.
3. Prez mlade ga ne budućnosti, zato si mislimo, kaj bi na svim mogućim mestima v našem poslu (v školstvu, v kulturi, v znanosti i medijima), to bilo na prvem mestu.
4. Cilj nam je kaj stvorimo plodni, razumni, otprti dijalog i kaj bu naše samoupravljajnje pregledno.
5. Naša regionalna podijeljenost i nesloga more prejši samo z novim institucionalnim mehanizmima, ,prez kaj bi znali kak budu zavřilji izbori.
6. Republika Horvatska kak naša matica mora se bole i jakše fklučiti v financiranje nam važne naše važne projekte.
7. Horvati v Mederskem nisu hujši od drugih, znamo kaj smo, imamo dobre stručnjake na sim mestima v umetnosti i znanosti, oni su nam jako potrebni, zato je želimo fklučiti v naše projekte.
8. Europska unija poštuje i daje pomoć naši kulturi i jeziku, briguje se kaj bi se dogše stali med drugim svetom. Prek natječaja želimo doći do penez za sakafele projekte.
9. V naši samoupravni politici se moraju videti i gospodarski elementi, zato mislimo kaj bi za to trebali meti posebnoga odbora.

Birajte DRŽAVNU LISTU BROJ 1

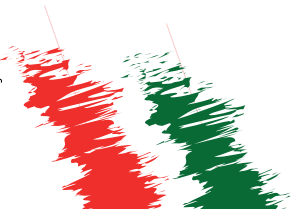
da bi **ŠTO – ČA – KAJ** ostalo naše bogatstvo!

Što mi kanimo?

1. Kanimo čuvati, oživjeti i jačati pozicije kulturno-jezičnog identiteta i posebnosti svih Hrvata.
2. Zalažemo se za ravnopravnost svih hrvatskih govora u Mađarskoj.
3. Bez mladih nema budućnosti, stoga smatramo neophodnim da se na svim mogućim razinama našega djelovanja (školsko, kulturno i znanstvene institucije, mediji) ovo pitanje stavi na prvo mjesto.
4. Cilj nam je stvaranje plodnog, razumnog, otvorenog dijaloga i transparentnosti u našem samoupravnom sustavu.
5. Naša regionalna podijeljenost i nesloga može se prevazići tek pomoću potpuno novih institucionalnih mehanizama, bez obzira na ishod izbora.
6. Republika Hrvatska kao naša matica mora se intenzivnije i u znatno većem omjeru uključiti i angažirati u financiranju novih i za naš opstanak važnih velikih projekata.
7. Hrvati u Mađarskoj nisu marginalna zajednica, svjesni smo vlastitoga intelektualnoga potencijala, imamo vrhunske stručnjake na svim područjima umjetnosti i znanosti, njihova nam je potpora itekako potrebna, stoga ih želimo pridobiti preko konkretnih projekata.
8. Europska unija je zajednica koja cijeni i podupire kulturnu, jezičnu i etničku raznolikost, brine o opstanku svih manjina na njezinim prostorima. Putem neposrednih natječaja želimo pridobiti sredstva za razne projekte.
9. U našoj samoupravnoj politici se mora pojaviti i gospodarski element, stoga smatramo neophodnim da se konstituiraju posebni odbori za to područje.

**SAKI GLAS NAM JE VAŽAN! - MINDEN SZAVAZAT SZÁMÍT!
VAŠA JE BUDUĆNOST V VAŠIH ROKAJ!**

Prvi nek budu prvi. Glasajte za Državnu listu broj 1!

P O Š T O V A N I !

**Pozivamo Vas da 13. listopada na izborima glasujete
na kandidate i listu**

SAVEZA HRVATA U MAĐARSKOJ

ZALAŽEMO SE

- **ZA** ZASTUPANJE SVIH HRVATA U MAĐARSKOJ
- **ZA** OBRANU INTERESA HRVATSKE ZAJEDNICE U MAĐARSKOJ
- **ZA** UČVRŠĆIVANJE HRVATSKOG IDENTITETA, MATERINSKOG JEZIKA I NAŠE KULTURE
- **ZA** DALJNJE PROŠIRIVANJE KULTURNE AUTONOMIJE HRVATA U MAĐARSKOJ
- **ZA** PRUŽANJE POMOĆI MLADIM HRVATIMA ZA DUGOROČNI OPSTANAK ZAJEDNICE
- **ZA** JAČANJE STRUČNOGA RADA SKUPŠTINE I NJEZINIH ODBORA
- **ZA** SURADNJU S HRVATSKIM CIVILNIM UDRUGAMA
- **ZA** JAČU SURADNJU S MATIČNOM ZEMLJOM
- **ZA** ČVRŠĆE VEZE S HRVATSKIM ZAJEDNICAMA U SVIJETU

Nek' se vidi da nas ima!

Savez Hrvata u Mađarskoj